

Matrika inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja

Iztok Retar

Univerza na Primorskem

iztok.retar@pef.upr.si

Tina Štemberger

Univerza na Primorskem

tina.stemberger@pef.upr.si

Jurka Lepičnik Vodopivec

Univerza na Primorskem

jurka.lepicnik@pef.upr.si

Kakovostno, inovativno in na refleksiji utemeljeno gibalno poučevanje v zgodnjem obdobju pospešuje gibalni razvoj ter vodi v optimalno gibalno kompetentnost otroka. Prav zato smo želeli identificirati iz prakse izvirajoče dejavnike in naloge inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja ter na podlagi le-teh oblikovati matriko inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja. Uporabili smo deskriptivno in kavzalno-neeksperimentalno metodo empiričnega pedagoškega raziskovanja. Podatke smo zbrali s pomočjo spletnega vprašalnika, ki ga je izpolnilo 388 vzgojiteljev predšolskih otrok iz celotne Slovenije. Rezultate predstavljamo v matriki inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja, ki je nastala na podlagi Eisenhowerjeve mrežne matrike štirih kvadrantov.

Ključne besede: inovativnost, dejavniki in naloge, gibalno poučevanje, zgodnje otroštvo, praksa

Uvod

Učēca se družba, v kateri smo, je izziv za vse tiste, ki se zavedajo, da je učenje za osebnostni razvoj in uspešno poklicno kariero osrednja naloga, ki poteka skozi celotno življenjsko obdobje (Kolb 1984). Dejstvo je, da se okolje, v katerem delamo, spreminja hitreje, kot se je kdajkoli prej. Spreminjanje učiteljevega/vzgojiteljevega dela in kakovost poučevanja ter učenja sta po mnenju mnogih avtorjev (Fullan in Hargreaves 2000; Hargreaves 2003; Javornik Krečič 2008; Hmelak 2012) pomembna dejavnika profesionalnega razvoja. Marentič Požarnik (2000) pravi, da so spremembe za učitelja izziv in grožnja hkrati. Terjajo višjo stopnjo profesionalnosti – zmožnost poglobljene in situaciji ustrezne presoje (refleksije) ter obvladovanje širšega repertoarja metod in pristopov.

Pomen gibalnega razvoja

Izsledki mnogih raziskovalcev področja gibalnega razvoja otroka v tujini (Craft 2003; Malina, Bouchard in Bar-Or 2004; Gallahue in Ozmun 2011; Birdi 2007; Stodden idr. 2008) in doma (Rajtmajer 1991; Cvetek 2003; Videmšek in Pišot 2007; Škof 2007; Pišot in Planinšec 2010; Pišot 2012; Plevnik 2014; Retar 2015; Retar 2017; Retar in Lepičnik Vodopivec 2017) poudarjajo pomen kakovostnega, inovativnega in na refleksiji utemeljenega zgodnjega gibalnega poučevanja, ki lahko z razvojem gibalnih sposobnosti in kompetenc pospešuje gibalni razvoj ter omogoča optimalno gibalno kompetentnost otroka. Prepričani so, da je gibalna dejavnost naložba, ki ne prinaša neposredne koristi samo v otroštvu, temveč tudi v zreli dobi in starosti ter ima lahko multiplikativne učinke na družbo. Kljub navedenim ugotovitvam pa so skrb zbujajoči rezultati druge skupine raziskovalcev (Završnik in Pišot 2005; Gabrijelčič Blenkuš 2013; All-Party Commission on Physical Activity 2014), ki dokazujejo, da v zgodovini človeštva še nismo bili tako malo gibalno in/ali športno aktivni. Še posebej to velja za otroke, ki so gibanje nadomestili s prezgodnjim sedenjem in ležanjem pri skoraj vseh vsakodnevnih opravilih in dejavnostih. Vsakodnevno minimiziranje gibanja, tako razvijanja prirojenih gibalnih sposobnosti otrok kot naravnih in sestavljenih oblik gibanja mladostnikov ter vzdrževanja in rehabilitacije gibalne zmogljivosti odraslih, nakazuje uvajanje trenda življenjskega sloga z minimalno rabo ali sploh brez gibanja. Človeško telo, v dolgi evoluciji razvito za gibanje, opušča svojo ključno funkcijo in jo prepušča nadomestnim, vse pametnejšim strojem in napravam. Pri ozaveščenih posameznikih se sicer gibanje vključuje v življenjski slog, vendar bolj kot kompenzacija pomanjkanja gibanja in ne kot dosedanja, za človeštvo značilni način življenja.

Gibanje je pojem, ki se pojavlja v povezavi z različnimi področji človekovega delovanja (je sredstvo za dobro počutje, za zdravo življenje, za lepo oblikovano telo, za prenos kisika po telesu, za izboljšanje kognitivnih procesov in še bi lahko naštevali). Gibanje se lahko pojmuje kot gibalna dejavnost, športna dejavnost ali pa kot gibalne sposobnosti. Gibalna dejavnost je rezultat dela mišic, je nenačrtovana in spontana, medtem ko je športna dejavnost njena podkategorija; je namreč gibalna aktivnost, ki je načrtovana, strukturirana in se lahko ponavlja. Gibalne sposobnosti pa se opredeljujejo kot sklop sposobnosti, ki jih ljudje v veliki meri podedujemo, vendar jih lahko razvijamo z gibanjem, saj so povezane s sposobnostjo izvajanja različnih gibalnih aktivnosti (Matejek in Planinšec 2010). Navedeno lahko razumemo kot podpomenke velikega sklopa človekovih aktivnosti, ki pozitivno vplivajo tako na telo kot tudi na njegovo osebnost, saj je gibalna dejavnost spontana in se

dogaja tudi nezavedno, ves čas človekovega življenja. Ko govorimo o tem, kaj je spontano in kaj človek za svoj obstoj potrebuje, je nujno omeniti, da je za ustrezen razvoj potrebno poskrbeti že v začetku človekovega življenja. Splošno znano je, da je že v prvih letih življenja pomembno, da se izpolnjujejo otrokove potrebe, kamor spada tudi potreba po gibanju in igri. Že kmalu po rojstvu lahko gibanje vključimo v dojenčkov vsakdan. Vsakodnevno premikanje rok, nog, s tem, da mu dopustimo, da sega po nekem predmetu, že šteje kot gibalna aktivnost. Ko otrok malo zraste, je pomembno, da mu omogočimo, da se čim več plazi, hodi, skače, valja itd.; tako namreč spodbudimo njegovo motivacijo po dodatnem gibanju. Ob vstopu otroka v vrtec mu je potrebno omogočiti vsaj 60 minut vsakodnevne gibalne aktivnosti, da spodbudimo njegov gibalni in celostni razvoj, pravi Krakow (2011).

Znano je, da je zgodnje otroštvo ključno v razvoju otroka. V tem času se namreč oblikujejo temeljne prehranjevalne in gibalne navade otrok (Trost idr. 2003). Otroci naj bi v vrtcih s pomočjo vključevanja v dejavnosti, ki so povezane z zdravim načinom življenja, odkrivali pozitivne in zabavne stvari v gibalnih aktivnostih. Sami naj bi eksperimentirali in zanimanje za gibalno aktivnost prenesli v družine (Hummel 2007). Če otroku omogočimo, da se giba, s tem pripomoremo k njegovemu doživljanju sveta v polni meri. Z gibanjem otrok zaznava in odkriva svoje telo, preizkuša svoje sposobnosti, doživlja pozitivna čustva ob tem, ko sprejema določene izzive in razvija svoje spretnosti, gradi samozaupanje, pridobiva občutek varnosti, ugodja, raziskuje, spoznava ter dojema svet okoli sebe (Zajec idr. 2010).

Razumevanje in uveljavljanje novega življenjskega sloga, temelječega na trajnostnem modelu gibanja, ki stremlji k umeščanju gibanja v vsakodnevne naloge in k njegovemu čim daljšemu zadrževanju v dnevnem ciklu, je naloga slehernega vzgojitelja, učitelja, trenerja in drugih s poučevanjem povezanih profesionalcev. Razumevanje pomena in pozitivne vloge gibanja je zato za vzgojitelje izjemnega antropološkega ter aplikativnega pomena. Posledica številnih strukturnih sprememb sodobne družbe je tudi ta, da se dosedanja paradigma gibalnega poučevanja, ki je temeljila na uresničevanju želja in utemeljenih pričakovanj učencev v zvezi z učenjem številnih gibalnih dejavnosti ter športov, izteka. Nova šele nastaja in se spopada s sedentarizmom, konkurenčnostjo informacijske in zabavne industrije ter cenovno nedostopnostjo.

Inovativni pristopi pri učenju in poučevanju

Za vsak napredek, torej tudi na področju gibalnega razvoja, so pomembne inovacije (Likar 2013). Jorgenson (2006) je mnenja, da so inovacije v izobraževanju ključnega pomena za dvig kakovosti in navaja tri razloge:

1. število raziskav, ki omogočajo vpogled v poučevanje in učenje;
2. vse kompleksnejši cilji ter vse bolj raznolike in zahtevnejše skupine učencev;
3. hitrost zastaranja informacij.

OECD (2012) je oblikoval tri ključna področja inovacij v izobraževanju:

1. Vsebina (kaj?), pri čemer gre za razvoj ključnih kompetenc, inovacij na specifičnih predmetnih področjih ter usmerjenost v interdisciplinarne programe, jezik, medkulturnost in trajnost znanja.
2. Viri (s čim?), predvsem v povezavi z digitalnimi viri in s tehnologijo, dostopnost prostorov, infrastruktura ter učna okolja.
3. Učitelji (s kom?) s poudarkom na vključevanju različnih strokovnjakov, ki delajo z učitelji ali začasno prevzamejo njihovo vlogo.

Na tem mestu želimo izpostaviti predvsem pomen učitelja/vzgojitelja, za katerega že dolgo velja (OECD 2011), da mora poleg poučevanja znati tudi kritično razmišljati, biti usmerjen v reševanje problemov, sodelovanje, razviti veščine, ki so pomembne za življenje, kariero ter odgovornost za osebni in družbeni napredek sodobne družbe. Prav zato morajo učitelji/vzgojitelji konstantno inovirati svojo prakso.

Da pa bi učitelji in vzgojitelji lahko inovirali, morajo biti najprej ustrezno usposobljeni oz. kompetentni. Kompetenco se najpogosteje (European Commission 2013) opredeljuje kot preplet znanja, veščin, razumevanja, vrednot, ki vodijo v učinkovito delovanje v določeni situaciji. Tudi zato se vse bolj izpostavlja pomen dobre izobraženosti in pripravljenosti učiteljev (Urban 2009). Učitelji/vzgojitelji so tisti, ki usmerjajo otroke pri odkrivanju sveta, jih podpirajo v čustvenem in socialnem razvoju, predstavljajo in vključujejo dejavnosti, ki so ustrezne za obdobje zgodnjega otroštva. Zbujajo tudi zanimanje za kulturne interese ter spodbujajo in vzdržujejo radovednost. Posebno pozornost pa morajo nameniti dobremu psihičnemu počutju in zdravju. Vse to se nedvomno odraža tudi v kompetencah vzgojiteljev za inovativno učenje in poučevanje.

Problem

Pomemben format nove paradigme gibalnega poučevanja je lahko inovativnost, zato posebno pozornost namenjamo preučevanju inovativnih pristopov, modelov in matrik. Raziskovalci (Craft 2003; Birdi 2007; Retar 2015) ugotavljajo, da na področju managementa inovativnega zgodnjega gibalnega

poučevanja obstajajo še neizkoriščene priložnosti v uporabi domišljenih pedagoških modelov, postopkov in pristopov, ki še niso uveljavljeni.

Prav zato smo želeli identificirati iz prakse izvirajoče dejavnike in naloge inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja ter na podlagi le-teh oblikovati matriko inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja kot pripomoček pri delu predvsem vzgojiteljev predšolskih otrok.

Metodologija

Raziskava temelji na deskriptivni in kavzalno-neeksperimentalni empirični metodi pedagoškega raziskovanja.

Zbiranje podatkov

Podatki so bili zbrani s pomočjo vprašalnika, ki je bil razvit na osnovi vprašalnika, uporabljenega v raziskavi Razvoj metodoloških instrumentov za ugotavljanje in spremljanje profesionalnega razvoja vzgojiteljev, učiteljev in ravnateljcev: evalvacija vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji (Erčulj idr. 2008). Vprašalnik sestavljajo trije sklopi: (i) demografska vprašanja, (ii) sklop trditev o pomembnosti izvajanja določenih nalog na področju gibalnega razvoja ter (iii) sklop vprašanj o izvajanju posameznih nalog na področju gibalnega razvoja.

V pričujočem prispevku se osredotočamo le na tretji sklop vprašanj, v katerem smo anketirance spraševali, kako pogosto se neko ravnanje dogaja pri njih na področju zgodnjega gibalnega poučevanja. Respondenti so se do posameznih navedb opredelili na petstopenjski ocenjevalni lestvici (od »Sploh ne uporabljam« do »Vedno uporabljam«). Zbiranje podatkov je potekalo preko spletne aplikacije 1ka v mesecu maju in juniju 2017. V raziskavo smo vključili 12 moških (3 %) anketirancev in 376 (97 %) žensk. Največ anketirancev je bilo starih med 41 in 60 let, in sicer 195 (50 %), sledijo vzgojitelji, stari med 21 in 40 let 191 (49 %), mlajših od 21 let ni bilo, starejših od 60 let pa 2 (1 %). Kot najvišjo doseženo izobrazbo so anketiranci navedli srednjo šolo 138 (3 %), višjo šolo 40 (10 %), visoko šolo 187 (48 %), 14 magisterij (4 %) in 9 (2 %) drugo. Na delovnem mestu vzgojiteljice je bilo zaposlenih 256 vzgojiteljic (66 %), na delovnem mestu pomočnice vzgojiteljic 121 (22 %), na drugem delovnem mestu pa 2 % (ravnateljica, pomočnica ravnateljice).

Obdelava podatkov

Z namenom oblikovanja ključnih, iz prakse izvirajočih dejavnikov inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja smo uporabili faktorsko analizo z rotacijo Varimax, pri čemer smo upravičenost faktorske analize preverili s KMO

(KMO = 0,867) in Bartlettovim χ^2 -preizkusom ($\chi^2 = 3789,714$, $g = 153$, $P = 0,000$). Na osnovi rezultatov faktorske analize smo nato oblikovali področja, za katera smo izračunali osnovno opisno statistiko.

Rezultati in razprava

Skladno s cilji raziskave smo na osnovi rezultatov faktorske analize najprej oblikovali pet področij delovanja in nalog, ki jih vzgojiteljice izvajajo v praksi in lahko prispevajo k inovativnosti na področju zgodnjega gibalnega poučevanja.

Področje 1 nasičuje 6 trditve, in sicer v razponu od 0,809 (Preizkušanje novih postopkov pri poučevanju) do 0,439 (Uporaba različnih materialov, pomagal, pripomočkov, medijev). Trditve se večinoma nanašajo na inoviranje oz. vnašanje inovacij v prakso, zato smo faktor poimenovali *Inoviranje*. Po mnenju M. Valenčič-Zuljan in J. Kalin (2007) inoviranje razumemo kot proces oblikovanja teoretično premišljenih in praktično utemeljenih sprememb pri pouku, ki so rezultat zavestnega, načrtovanega in ustvarjalnega dela učiteljev in/ali raziskovalcev ter bodo v procesu izpeljave pripeljale do izboljšave obstoječe prakse. Pri tem je pomembno, da se vzgojitelji zavedajo pomena inoviranja, da so tudi sami inovativni ter da so sami dovolj usposobljeni za vnos inovacij v pedagoško prakso. Splošno znano je namreč, da lahko le inovativni vzgojitelji spodbujajo inovativnost otrok in da je inovativnost lahko pomembna dodana vrednost sodobnega vzgojitelja.

Področje 2 nasičujejo trditve z utežmi od 0,911 (Razmislek o tem, kaj ni bilo dobro izpeljano.) do 0,887 (Razmislek o tem, kako bi ravnali v prihodnje.). Glede na to, da se trditve nanašajo na reflektiranje lastne prakse, smo področje poimenovali *Samorefleksija*. S pomočjo samorefleksije vzgojitelji ozaveščajo svoja prepričanja, oblikovana v preteklosti, sooblikujejo svojo zaznavo v sedanjosti in prek odziva, ki je posledica trenutne zaznave, vplivajo na prihodnost. To pa je prvi korak na poti k preverjanju njihove resničnosti in funkcionalnosti, ocenjuje Rupnik Vec (2006).

Področje 3 prav tako nasičujejo 3 trditve. Uteži postavk se gibljejo od 0,864 (Pridobivanje novih poklicnih kompetenc na področju gibanja.) do 0,778 (Prijetno počutje otrok). Trditve se navezujejo na pridobivanje kompetenc in na poklicne izzive, zato smo področje poimenovali *Poklicna kompetentnost*. Ključne kompetence so temeljni okvir ali smernice ali področja, ki jih je nujno/vredno razvijati in tudi spremljati, da bi celotni sistem vseživljenjskega učenja, vključno s celotnim sistemom formalnega izobraževanja, posamezniku omogočal polno življenje. Velik poudarek je na človeških virih, od teh sta odvisni gospodarska in kulturna moč posamezne države ter Evropske

Preglednica 1 Struktura modela faktorjev delovanja in nalog, ki jih vzgojiteljice izvajajo v praksi in lahko prispevajo k inovativnosti na področju zgodnjega gibalnega poučevanja

Trditve	Področje				
	1	2	3	4	5
Preizkušanje novih postopkov pri poučevanju.	0,809				
Razvijanje novosti v praksi	0,796				
Prenos novosti v prakso.	0,776				
Sprejemanje odgovornosti za novosti pri poučevanju.	0,628				
Izmenjava dobrih praks	0,604				
Participacija otrok pri načrtovanju dejavnosti.	0,487				
Uporaba razl. mat., pomagal, pripomočkov, medijev.	0,439				
Razmislek o tem, kaj ni bilo dobro izpeljano.	0,911				
Razmislek o tem, kaj je bilo dobro izpeljano.	0,905				
Razmislek o tem, kako bi ravnali v prihodnje.	0,887				
Pridobivanje novih poklicnih kompetenc na področju gibanja.		0,864			
Postavljanje novih poklicnih izzivov.		0,829			
Prijetno počutje otrok		0,778			
Uporaba ustaljenih postopkov pri poučevanju.			0,863		
Strpnost pri delu z otroki.			0,834		
Previdnost pri aktivnostih v povezavi s strahom pritožb staršev.				0,874	
Izogibanje aktivnostim, pri katerih se otroci lahko poškodujejo.				0,816	

unije v celoti. Zato je nujna skrb za vsakega posameznika od zgodnjih otroških let do pozne starosti. Ključne kompetence so kompleksen sistem znanj, spretnosti, ravnanja in stališč, ki jih vsak posameznik potrebuje za vključenost v družbo, zaposlitev, nadaljnje učenje in za osebni razvoj. Posameznik naj bi jih pridobil do zaključka osnovnošolskega izobraževanja in so osnova za vseživljenjsko učenje. »Ključne kompetence so kompleksni sistemi znanja, prepričanj in akcijskih tendenc, ki se gradijo na osnovi dobro organiziranega področnega znanja, osnovnih veščin, posplošenih stališč in spoznavnih stilov.« (Marentič Požarnik 2007, 44)

Področje 4 nasičujeta dve trditvi, in sicer Uporaba ustaljenih postopkov pri poučevanju (0,063) in Strpnost pri delu z otroki (0,834), na podlagi česar smo področje poimenovali *Usmerjenost k otrokom*. Usmerjenost k otroku pojasnujemo kot pedagoški pristop, ki temelji na upoštevanju domnevnih razvojnih značilnosti in potreb otrok ter učenju z aktivno udeležbo otrok. Kot navajajo Dumont, Istance in Benavides (2010), usmerjenost na učenca predvideva, da je učno okolje močno osredotočeno na učenje kot primarno dejav-

Slika 1 Ocena področij delovanja vzgojiteljev, ki prispevajo k inovativnosti na področju zgodnjega gibalnega poučevanja v praksi

nost, nujna sta preudarno načrtovanje in visok nivo profesionalizma, vpeljuje se personalizacija učenja in razvija usmerjenost v inkluzivnost ter socialno odgovornost.

Tudi *področje 5* nasičujeta dve trditvi: Previdnost pri aktivnostih v povezavi s strahom pritožb staršev (0,874) in Izogibanje aktivnostim, pri katerih se otroci lahko poškodujejo (0,816). Področje smo poimenovali *Strah pred poškodbami*. Strah pred poškodbami lahko vzgojitelji zmanjšujemo z naprednim zagotavljanjem varnosti tako, da sistematično ohranjamo pozornost in zbranost otrok; vzpostavljamo učno okolje, v katerem se otroci seznanjajo z načrtnimi »nepredvidenimi« dogodki; ustrezno izbiramo orodja in pripomočke ter didaktične in metodične postopke ter dosledno upoštevamo področno zakonodajo.

Na podlagi dobljenih rezultatov ugotavljamo, da je področje Inoviranje identificirano kot najmočnejše izraženo področje delovanja in nalog, ki jih vzgojiteljice izvajajo v praksi in lahko prispevajo k inovativnosti na področju zgodnjega gibalnega poučevanja. To vsekakor nakazuje na to, da postajata inoviranje in inovativnost sestavni del pedagoške prakse v vrtcih na področju gibalnega poučevanja. Dosežena visoko izražena nasičenost področja Samorefleksije in poklicne kompetentnosti nakazuje na profesionalizacijo vzgojiteljskega poklica in jo lahko razumemo kot zmožnost poglobljene ter situacijam ustrezne presoje (refleksije) in obvladovanje širšega repertoarja metod ter pristopov. Čeprav visoko, vendar v primerjavi z drugimi najmanj izraženo nasičenost zaznamo na področju Usmerjenost k otrokom in Strah pred poškodbami. Rezultat nakazuje po eni strani na osredotočenost na otroka, kar je spodbudno, po drugi strani pa na prisotnost strahu pred poškodbami, kar je lahko negativno in zaviralno vpliva na inovativnost še zlasti na področju gibalnega poučevanja.

Nadalje smo preverili še, kako pogosto po oceni vzgojiteljev oblikovana področja delovanja in nalog prispevajo k inovativnosti na področju zgodnjega gibalnega poučevanja v praksi (slika 1).

Ugotovili smo, da je usmerjenost k otrokom ($M = 4,66$) najbolj izraženo po-

Preglednica 2 Mrežna matrika inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja

	Nujno v praksi	Ni nujno v praksi
Pomembno v praksi	Usmerjenost k otrokom ($M = 4,66$) Samorefleksija ($M = 4,36$)	Razvoj poklicne kompetentnosti ($M = 3,84$)
Ni pomembno v praksi	Prakticiranje inoviranja ($M = 3,94$)	Strah pred poškodbami otrok ($M = 3,33$)

dročje, ki po mnenju vprašanih prispeva k inovativnosti na področju zgodnjega gibalnega poučevanja v praksi, sledi področje samorefleksije ($M = 4,36$). Nekoliko manj ($M = 3,94$) se vzgojitelji usmerjajo v inoviranje. Sledita pa poklicna kompetentnost ($M = 3,84$) in strah pred poškodbami ($M = 3,33$). Za pregledno ponazoritev potrebnih in nujnih nalog, ki lahko prispevajo k učinkovitemu inovativnemu zgodnjemu poučevanju, smo izbrali prilagojeno Eisenhowerjevo mrežno matriko (Covey 2004) štirih kvadrantov (preglednica 2), ki se uporablja na področju managementa in jo poskusno uveljavljamo na polju managementa poučevanja. Tovrstna tehnika določanja prednostnih nalog in upravljanja časa nam omogoča, da izločimo ali preložimo manj pomembne in ne tako zelo nujne dejavnosti ter se osredotočimo na nujne in ključne dejavnosti, ki jih moramo čim prej opraviti, da učinkovito uresničimo pričakovane učne izide.

V prvem kvadrantu so navedene ključne naloge, ki so pomembne ter nujne in jih moramo opraviti, če želimo uveljaviti inovativno obliko poučevanja, kot denimo usmerjenost k otrokom ($M = 4,66$) in samorefleksija ($M = 4,36$). V drugem so naloge, ki so sicer pomembne, ampak niso nujne in jih lahko odložimo ter opravimo v kasnejših učnih etapah, recimo razvoj poklicne kompetentnosti ($M = 3,84$). Vendar moramo biti pri tovrstnih opravilih previdni glede časovnice, da jih ne odložimo predolgo, ker so še vedno zelo pomembne naloge. V tretjem kvadrantu so naloge, ki niso tako pomembne, vendar so nujne, kot npr. prakticiranje inoviranja ($M = 3,94$). V zadnjem kvadrantu so naloge, ki sicer lahko podpirajo inovativno poučevanje, niso pa ne zelo pomembne in prav tako jih ni potrebno nujno izvesti, denimo naloge, ki jih ne izvajamo zaradi prisotnosti strahu pred poškodbami otrok ($M = 3,33$).

Zaključek

V raziskavi smo ugotavljali, kakšna so stališča vzgojiteljev do pomembnosti nalog, ki lahko prispevajo k učinkovitemu in inovativnemu zgodnjemu poučevanju in ki so njihove najpogostejše prakse na področju inovativnega gibalnega poučevanja. V raziskavo smo neslučajnostno in namensko vključili

388 vzgojiteljic predšolskih otrok. Izsledke smo predstavili v mrežni matriki štirih kvadrantov. Rezultati so pokazali, da vzgojitelji kot najpomembnejše in nujne naloge v praksi opredeljujejo dejavnosti, ki so povezane s prijetnim počutjem otrok in samorefleksijo. Nujni, ampak manj pomembni dejavnosti sta izvajanje inovativnih učnih praks ter preizkušanje novih pristopov pri poučevanju. Dejavnosti, ki so pomembne, ampak niso nujne, so razvoj poklicne kompetentnosti, participacija otrok pri načrtovanju dejavnosti in previdnost pri aktivnostih v povezavi s strahom pritožb staršev. Med nalogami, ki niso tako pomembne, ampak so nujne, so dejavnosti, vezane na usklajenost učne vsebine z gibalno kompetentnostjo otroka. Med dejavnosti, ki sicer lahko podpirajo inovativno poučevanje, niso pa ne zelo pomembne in prav tako jih ni potrebno nujno izvesti, so anketiranci uvrstili obvladovanje tveganj športnih poškodb. Elementom, ki tvorijo matriko, je skupna usmerjenost v preskušanje novih postopkov poučevanja ter osredotočenost na otroka in v izide procesa poučevanja. S predstavljeno matriko lahko spodbudimo in usmerjamo nadaljnje razvijanje inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja, ki lahko prispeva k krepitvi gibalne kompetentnosti otrok.

Dobljene rezultate smo implementirali v prilagojeno Eisenhowerjevo mrežno matriko štirih nalog inovativnega zgodnjega gibalnega poučevanja in s tem pred teoretike in praktike postavili nove izzive za raziskovanje navedenega področja.

Literatura

- All-Party Commission on Physical Activity. 2014. »Tackling Physical Inactivity: A Coordinated Approach.« <https://parliamentarycommissiononphysicalactivity.files.wordpress.com/2014/04/apcopa-final.pdf>
- Birdi, Kamal. 2007. »A Lighthouse in the Desert? Evaluating the Effectiveness of Creativity Training on Employee Innovation.« *Journal of Creative Behavior* 41 (4): 249–270.
- Covey, Stephen. 2004. *The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful Lessons in Personal Change*. New York: Free Press.
- Craft, Anna. 2003. »The Limits to Creativity in Education: Dilemmas for the Educator.« *British Journal of Educational Studies* 51 (2): 113–127.
- Cvetek, Slavko. 2003. »Refleksija in njen pomen za profesionalno usposobljenost učiteljev.« *Sodobna pedagogika* 54 (1): 104–121.
- Dumont, Hanna, David Istance in Francisco Benavides, ur. 2010. *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*. Pariz: OECD.
- Erčulj, Justina, Milena Ivanuš-Grmek, Jurka Lepičnik Vodopivec, Kristijan Musek Lešnik, Iztok Retar, Mojca Sardoč in Tina Vršnik Perše. 2008. »Razvoj metodoloških instrumentov za ugotavljanje in spremljanje profesionalnega

- razvoja vzgojiteljev, učiteljev in ravnateljev: evalvacija vzgoje in izobraževanja v RS.« Pedagoški inštitut, Ljubljana.
- European Commission. 2013. »Supporting Teacher Competence Development for Better Learning Outcomes.« http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/teachercomp_en.pdf
- Fullan, Michael, in Andy Hargreaves. 2000. *Za kaj se je vredno boriti v naši šoli*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Hargreaves, Andy. 2003. *Teaching in the Knowledge Society: Education in the Age of Insecurity*. Maidenhead: Open University Press.
- Hmelak, Maja. 2012. »Profesionalni razvoj vzgojiteljev predšolskih otrok.« Doktorska disertacija, Univerza v Mariboru.
- Hummel, Albert. 2007. »Bewegung, Spiel und Sport für Kinder-organisatorische und pädagogische Aspekte.« *Schorndorf* 56:35–39.
- Gabrijelčič Blenkuš, Mojca. 2013. »Prekomerna prehranjenost in debelost pri otrocih in mladostnikih v Sloveniji.« Gradivo za Odbor DZ RS za zdravstvo, Inštitut za varovanje zdravja, Ljubljana.
- Gallahue, David L., in John C. Ozmun. 2011. *Motor Development: Infants, Children, Adolescents, Adults*. Boston: McGraw-Hill.
- Javornik Krečič, Marija. 2008. *Pomen učiteljevega profesionalnega razvoja za pouk*. Ljubljana: I2 družba za založništvo, izobraževanje in raziskovanje.
- Jorgenson, Olaf. 2006. »Why Curriculum Change is Difficult and Necessary.« *Independent School* 6 (4): 66–79.
- Kolb, David. A. 1984. *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Engelwood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Krakow, Eve. 2011. *Physical Activity in Early Childhood: Setting the Stage for Lifelong Healthy Habits*. Parenting Series. Montréal: Centre of Excellence for Early Childhood Development.
- Likar, Borut. 2013. *Innovation Management*. Ljubljana: Corona plus.
- Malina, Robert M., Claude Bouchard in Oded Bar-Or. 2004. *Growth, Maturation, and Physical Activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Marentič Požarnik, Barica. 2000. *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
- . 2007. »Čemu potrebujemo širši dogovor o temeljnih učiteljevih zmožnostih/kompetencah.« *Vzgoja in izobraževanje* 38 (5): 44–50.
- Matejek, Črt, in Jurij Planinšec. 2010. »Gibalne sposobnosti otrok.« V *Otroci potrebujemo gibanje*, ur. Boštjan Šimunič, Tadeja Volmut in Rado Pišot, 45–53. Koper: Annales.
- OECD. 2011. *Preparing Teachers and Developing School Leaders for 21st Century: Lessons from around the World*. Pariz: OECD.
- . 2012. *Teaching Practices and Pedagogical Innovation: Evidence from TALIS*. Pariz: OECD.
- Pišot Rado. 2012. »Lifelong Competency Model of Motor Development.« *Kineziologija Slovenica* 18 (3): 35–46.
- Pišot, Rado, in Planinšec Jurij. 2010. *Struktura motorike v zgodnjem otroštvu: gi-*

- balne sposobnosti v zgodnjem otroštvu v interakciji z ostalimi dimenzijami psihosomatičnega statusa otroka*. Koper: Annales.
- Plevnik, Matej. 2014. »Dejavniki izvedbe elementarnega gibalnega vzorca plezanja v zgodnjem otroštvu.« Doktorska disertacija, Univerza na Primorskem.
- Rajtmajer, Dolfe. 1991. *Metodika telesne vzgoje: predšolska vzgoja*. Maribor: Univerza v Mariboru.
- Retar, Iztok. 2015. »Inovativni didaktični pristopi na organizacijskem področju športa v šoli.« V *Izmerimo in razgibajmo uro športa v šoli*, ur. Nika Pegan, Urška Čeklić in Tadeja Volmut, 79–85. Koper: Založba Univerze na Primorskem.
- . 2017. »Inovacije v gibalnem poučevanju v zgodnjem otroštvu.« V *Plenary Lectures, Invited Proceedings, Book of Abstracts and Book of Proceedings 4th International Scientific Congress*, 84–89. Ljubljana: Slovenian Gymnastics Federation.
- Retar, Iztok, in Lepičnik Vodopivec Jurka. 2017. »Kompetentnost vzgojiteljev za inovativno gibalno poučevanje.« *Pedagoška obzorja* 32 (1): 17–32.
- Rupnik Vec, Tanja. 2006. »Kritična samorefleksija – temelj profesionalnega razvoja in rasti.« *Socialna pedagogika* 10 (4): 429–65.
- Škof, Branko, ur. 2007. *Šport po meri otrok in mladostnikov: pedagoško-psihološki vidiki kondicijske vadbe mladih*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.
- Stodden, David F., Jacqueline D. Goodway, Stephen J. Langendorfer, Mary Ann Robertson, Mary E. Rudisill, Clersida Garcia in Luise E. Garcia. 2008. »A Developmental Perspective on the Role of Motor Skill Competence in Physical Activity: An Emergent Relationship.« *Quest* 60 (2): 290–306.
- Trost, Stewart, John Sirard, Marsha Dowda, Karin Pfeiffer in Russell Pate. 2003. »Physical Activity in Overweight and Nonoverweight Preschool Children.« *International Journal of Obesity and Related Metabolic Disorders* 27 (7): 834–839.
- Urban, Mathias. 2009. *Early Childhood Education in Europe: Achievements, Challenges and Possibilities*. Bruselj: Education International.
- Valenčič Zuljan, Milena, in Jana Kalin. 2007. »Učitelj – temeljni dejavnik v procesu inoviranja pedagoške prakse.« *Sodobna pedagogika* 58 (124): 162–179.
- Videmšek, Mateja, in Rado Pišot. 2007. *Šport za najmlajše*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- Zajec, Jera, Mateja Videmšek, Jože Štihec, Rado Pišot in Boštjan Šimunič. 2010. *Otrok v gibanju doma in v vrtcu: povezanost gibalne/športne dejavnosti predšolskih otrok in njihovih staršev z izbranimi dejavniki zdravega načina življenja*. Koper: Annales.
- Završnik, Jernej, in Rado Pišot. 2005. *Gibalna/športna dejavnost za zdrave otrok in mladostnikov*. Koper: Annales.

The Matrix of Innovative Physical Exercise Teaching in Early Childhood

Quality, innovative and reflected physical exercise teaching in early childhood reinforces physical development and it leads to the optimal child's physical competence. Therefore, we wanted to identify factors and tasks of innovative physical exercise teaching which emerge from the educational practice and to form the matrix of innovative physical exercise teaching in early childhood. The descriptive and causal method of empirical research was employed. Data were collected using an on-line questionnaire, which was completed by 388 preschool teachers from all over Slovenia. The results are presented in the matrix of innovative physical exercise teaching in early childhood, which was outlined based on Eisenhower's mode.

Keywords: innovativity, factors and tasks, physical exercise teaching, early childhood, educational practice